

הביתן לציור ופיסול, גני התערוכה, יריד המזרח

"תערוכות תל-אביב" / הארץ / 31.8.62 / תע' קבוצתית / גני התערוכה / יריד המזרח / תל-אביב

10 הציירים ושלושה הפסלים המשתתפים בתערוכה שבגני התערוכה ביריד המזרח, מציגים מניפה של כ-70 יצירות שבחלקן הגדול ראינוה כבר בתערוכות יחיד, בתערוכות כלליות ובתצוגות אחרות. עניין המגמה של הרכב התערוכה מתעורר כמעט ממבט ראשון. קשה מאוד למצוא מהו קנה-המידה שלפיו נבחרו דווקא משתתפים אלה. אמנם כל המשתתפים הם ציירים ופסלים ידועים, אך אם היה זה קנה-המידה היחיד - הרי חסרים רבים מחשובי אמני הארץ. על כל פנים, ברור שלא היה כאן כל קנה-מידה של משקל סגולי אמנותי, תפיסה אחידה, נושא משותף, או כל מכנה משותף אמנותי אחר.

נפתלי בזם מציג שש עבודות המוכרות מתערוכותיו הקודמות. במוצגיו בולט שימוש המיוחד באלמנטים המופיעים כרגיל בציור מופשט למטרות פיגורטיביות. נחום גוטמן מראה לראשונה ניסיון לבנייה ציורית טהורה במרכז ציורו "אניות". יחד עם זה, מופגן סגנונו המוכר, הקליל והאילוטרטיבי בציורים האחרים כ"ליד הכנרת" ו"רחבה בטבריה".

חיים גליקסברג מופיע גם הוא בעבודות שהוצגו כבר בתערוכות היחיד שלו בביתן "הלנה רובינשטיין". כמו אז, כן עתה, נעימה הפגישה עם יצירתו המאופקת והתרבותית של צייר נלבב זה.

אליהו גת נטש את מאבקו הארוך וניסיונו למזג אלמנטים וצורות מופשטות בלי לעבור לציור מופשט. בתערוכה זו יש ציורים מופשטים לחלוטין. נראה שהציורים הנוכחיים הם בגדר ניסיונות ראשונים של אליהו גת בציור מופשט וקשה לומר שהתוצאות משביעות רצון. הציורים אינם בנויים כהלכה וניכרת נטייה להשתעשע באפקטים זולים (התזות). שאין להם דבר עם הבניין הציורי. רק בציור אחד, "ציור 62", יש רמז למבנה סביר, שגם הוא מוכר היטב מעבודות ציירי "המופשט הלירי".

יוסף הלוי מציג שש עבודות בדרך טיפול חדשה. אם כי הנושא והצבעוניות שאפיינו את עבודותיו הקודמות מופיעים גם הפעם, אך דרך הטיפול הטכני בנושא שונה. הכתמיות של סכין הציירים והמכחול העבה, פינו מקום למערכי משיכות מכחול דק יותר. האגרות הפולקלוריסטיות של התימנים, מוצגות עתה על טהרת משיכות המכחול שריכוזיהן קרובים, לפתע, לציירי "האבסטרקט הלירי". נדמה שעם מעבר זה של הלוי, נפגמה במידת מה הבנייניות שהיתה כה ברוכה בציוריו הקודמים. הכתמים והצורות המרכזיים מדוללים מדי, לא תמיד יש אורגניות צבעונית עם הרקע, והם אובדים בחללו.

ההפתעה הנעימה של התערוכה הוא אלחנן הלפרין בשישה אקוורלים בעלי איכות גבוהה. הלפרין מגיע באקוורלים אלה לחופש ביצוע, שקיפות ומבנה צלול, שכמוהם אפשר למצוא רק אצל מעטים מחשובי האקוורליסטים בארץ. הסדרה שנקראת "נוף", תופסת את

העין בביטחון ביצועה ובאיפוקה התרבותי.

מרסל ינקו מופיע בסדרת נופים, קומפוזיציות ומבנים שאינם אלא ואריאציות בסגנון ציורו הידוע. אם כי ניכר חופש רב יותר מהרגיל אצל ינקו בציור "נוף", עדיין מושלת בכיפה הנוקשות והיובש, שנהפכו לסימן ההיכר שלו בשנים האחרונות.

אריה לובין מציג ואריאציות על נושאו הנצחי - ערבים. ב"אטיוד" ליפו העתיקה", מתחיל לובין להרחיב את היריעה והריהו משלב בה גם קטע נוף במקום הרקע המבני הסתמי הרגיל. יחד עם ואריאציות אלה הוא מציג שני נופים מהשנים 6-1948, המרמזים, מבחינת המבנה בעיקר, על עבודותיו העכשוויות.

משה מוקדי מציג שלושה גוואשים, השייכים לסגנונו המופשט והקליל כפי שהוצג בתערוכתו האחרונה בביתן "הלנה רובינשטיין".

יוחנן סימון עדיין עוסק בציורים דקורטיביים-מתחנחנים בצבעוניות שרירותית וצורות נוקשות וחסרות רגישות.

הפיסול מיוצג בתערוכה זו ע"י שלושה פסלים, המציגים עבודות שכמעט בלי יוצא מהכלל, הופיעו בתערוכות שונות בעבר.

דב פייגין מציג לראווה ארבע סקיצות ברונזה לפסלים, שכבר ראינו בהזדמנויות שונות. רות צרפתי מציגה גם היא עבודות, שחלקן ראינו עוד ב-1959. עבודותיה מעידות שהפסלת מצטיינת ברגישות לנפח, צורה ולחומר ו...שאיבה מוגזמת ממקורות זרים ("אישה יושבת").

משה שטרנשוס מציג גם הוא עבודות מוכרות, ואם כי הן נאות כל אחת לעצמה, אין הן נובעות מתפיסה אחידה לחומר או צורה.

מתקבל הרושם שהפסלים שוקטים על שמריהם וממעטים ליצור, מאחר שכל עבודותיהם מוכרות היטב מתערוכות קודמות ועוצבו לפני שנים.

יואב בראל, בין פיכחון לתמימות: על האמנות הפלסטית בשנות ה-60 בתל אביב, מוזיאון תל אביב לאמנות, 2004